

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2026-466

27.4.2026

Gjensidige Forsikring ASA

Ulykke

Tapt inntekt - skjæringstidspunkt lidt/fremtidig tap - vilkår- avtl. § 37 - skl. § 3-1 – FAD.

Forsikrede skadet seg i en ulykke i 2019 og ble senere ufør. Foretaket utbetalte 8.2.23 grunnerstatning for tap i fremtidig erverv, og erstatning for lidt inntektstap 22.3.23. Av praktiske hensyn satt foretaket skjæringstidspunktet til 1.1.23. Foretaket mente forsikringstilfellet inntraff høsten 2022, da forsikrede måtte anses som varig ufør. Forsikrede bestred foretakets beregning av inntektstapet, herunder skjæringstidspunktet mellom lidt og fremtidig tap. Saken reiste spørsmål om hvilket skjæringstidspunkt som måtte legges til grunn for lidt og fremtidig inntektstap. Nemndas flertall sluttet seg til sekretariatets vurdering om at foretaket, ved ikke å definere et sammenfallende oppgjørstidspunkt for lidt og fremtidig ervervstap hadde skapt en uklarhet i vilkårene som måtte gå ut over foretaket. Vilkares formulering «oppgjørstidspunktet» og henvisning til skl. § 3-1, medførte at bestemmelsen måtte forstås i tråd med HR-2024-2188-A. Ettersom partene ikke var enige om erstatningsoppgjøret, kunne foretaket ikke ensidig bestemme skjæringstidspunktet. Nemndas flertall ga forsikrede medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede skadet seg etter sykkelulykke 8.5.19. Han var da dekket av arbeidsgivers personalforsikring, herunder ulykkesforsikring. Den aktuelle forsikringen har dekning for blant annet vmi og for lidt og fremtidig inntektstap.

Foretakets rådgivende lege vurderte 28.4.22 at forsikredes skade utgjorde 20 % vmi, og foretaket utbetalte 16.5.22 mænerstatning. Foretaket fikk etter dette opplyst at et annet foretaks rådgivende lege hadde kommet til 35 % vmi, og innhentet deretter ny ekstern erklæring som fastslo 25 % vmi. Foretaket la etter dette til grunn 25 % vmi, og foretok ny utbetaling 10.1.23.

I sluttrapport fra Nav 11.7.22 ble forsikrede vurdert til ikke å ha en "arbeidsevne som er forenelig med kravene som stilles i ordinært arbeidsliv. I arbeidsevnevurdering 8.9.22 ble forsikrede vurdert til å ha varig nedsatt arbeidsevne.

Forsikrede søkte Nav om uførepensjon i oktober 2022.

Foretaket utbetalte 8.2.23 grunnerstatning for tap i fremtidig erverv.

Videre utbetalte foretaket endelig oppgjør for inntektstap 22.3.23, og vedla beregningen. Foretaket beregnet inntektstapet fra 2020 og frem til utgangen av 2022.

Nav innvilget forsikredes søknad om uføretrygd i vedtak 18.4.23. Forsikrede skulle få 100 % uføretrygd fra 1.5.23.

Forsikrede fremsatte 14.8.23 krav om ytterligere utbetaling av vmi samt lidt tap. Foretaket avsto kravet 18.9.23.

Forsikrede klaget til FinKN 15.5.25.

Foretaket opplyste 6.10.25 at:

Av praktiske hensyn har selskapet satt skjæringstidspunktet til 01.01.2023, siden det utbetales grunnerstatning tidlig 2023 (februar). Compensatio beregner kun fremtidstapet i hele år.

Det er mulig at det riktige her ville vært at forsikringstilfellet for tap i fremtidig erverv og det egentlige skjæringstidspunktet var september/oktober 2022 (arbeidsevnevurderingen og søknad om uførepensjon). På dette tidspunkt var vilkårene for utbetaling av tap i fremtidig erverv oppfylt. [...]

Det fremgår av vilkårene under «Tapt inntekt» på s. 21 at:

Faktisk inntektstap dekkes frem til oppgjørstidspunktet, jf. Lov om skadeerstatning § 3-1.

Videre har foretaket inntatt følgende definisjon av når et forsikringstilfelle inntreffer, for utbetaling under posten «Tap i fremtidig erverv» på s. 22:

Forsikringstilfellet inntreffer på det tidspunkt forsikrede er ervervsufør som følge av ulykkesskaden, og ervervsuførheten er fastsatt som varig.

Under «Erstatningsoppgjør» på s. 22 i vilkårene, fremgår at:

[...]

Det gis ikke erstatning for tidligere grad av ervervsuførhet. Fastsettelse av ervervsuførheten kan utsettes i inntil ett år etter forsikringstilfellet er inntruffet dersom noen av partene mener at graden av ervervsuførhet kan forandre seg.

Forsikrede har i det vesentlige anført at skjæringstidspunktet for varig ervervsuførhet må settes til 1.5.23. Han fikk innvilget 100 % uføretrygd fra Nav i mai 2023, og det er først fra dette tidspunktet arbeidsuførheten er å anse som varig. Forsikrede har også anført at erstatning for lidt inntektstap er beregnet for lavt.

Forsikrede er enig i at produktet «Annen ulykke» reguleres av forsikringsavtaleloven og vilkårsbaserte regler og ikke yrkesskadeloven direkte. Den vilkårsbaserte ordlyden er «på det tidspunktet forsikrede er ervervsufør som følge av ulykkesskaden, og ervervsuførheten er varig». Hvilke krav som skal stilles til dette «varighetsvilkåret» synes uklart. Praksis viser at ved uklare vilkår må selskapet bære risikoen for dette. Bevisbyrden ligger således hos foretaket.

Hvilket tidspunkt skjæringstidspunktet skal anses oppfylt var oppe til vurdering i HR-2014-2188. Denne viser at ved alminnelig erstatningsrettslige saker ansees ikke skjæringstidspunktet for å være oppfylt før domstidspunktet, altså på et mye senere tidspunkt enn når forsikringsgiver satte tidspunktet for oppgjør. Selv om ikke dommen kan brukes direkte taler dette for at skjæringstidspunktet i saker som gjelder forsikringsavtaler som denne, ikke bør settes første gang det står nevnt i en arbeidsevnevurdering/sluttrapport at en skadelidte er varig ufør, men når man står ovenfor tilfeller for varig uførhet slik som vedtaket for uføretrygd forutsetter.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det har foretatt korrekt oppgjør og lagt til grunn riktig skjæringstidspunkt mellom påført og fremtidig inntektstap. Spørsmålet i saken er når en anser at forsikringstilfellet inntreffer. Forsikringstilfellet er definert i vilkårene (s. 22). Produktet annen sykdom har tilsvarende definisjon av forsikringstilfellet. Det følger av Finansklagenemndas praksis (se blant annet 2016-274 og 2021-1162) at det først er på det tidspunkt det finnes objektivt tilgjengelige opplysninger som viser at arbeidsuførheten er varig, at man kan legge til grunn at forsikringstilfellet har inntruffet. Varighetsvilkåret vil først være oppfylt når det foreligger opplysninger fra lege eller Nav om at sykdommen anses varig. I legeerklæring for arbeidsuførhet datert 21.4.22 fremgår at forsikrede søkte om uførepensjon. I sluttrapport til Nav datert 11.7.22 fremgår at forsikrede ikke hadde en arbeidsevne som var forenlig med kravene som stilles i ordinært arbeidsliv. I arbeidsevnevurdering fra Nav september 2022 konkluderte Nav med at forsikrede hadde «varig nedsatt arbeidsevne til ethvert yrke». Forsikrede søkte om uførepensjon i

oktober 2022. Forsikrede må derfor anses som varig ufør fra høsten 2022. Foretaket gjorde opp erstatningsposten tap i fremtidig erverv 8.2.23.

Når det gjelder vilkårene for tapt inntekt, hvor det står at "Faktisk inntektstap dekkes frem til oppgjørstidspunktet", får ikke Høyesteretts dom HR-2024-2188-A noen betydning i saken. Produktet annen ulykke er et avtalebasert produkt og reguleres ikke av erstatningsretten (yrkesskadeforsikringsloven). Vilårene for tapt inntekt viser til hvordan det påførte inntektstapet skal beregnes. Det vises til at det er det faktiske inntektstapet som skal dekkes, og i lys av dette henvises det til skl. § 3-1. Denne henvisningen regulerer ikke et oppgjørstidspunkt. Vilårene har egne regler for oppgjørstidspunkt. Oppgjørstidspunktet er definert når forsikringstilfellet for tap i fremtidig erverv inntreffer.

Foretaket har definert i vilårene når forsikringstilfellet for tap i fremtidig erverv er. Dette skiller seg fra Høyesterettssaken. Videre skiller produktet annen ulykke seg fra yrkesskadeforsikringsloven under Erstatningsoppgjør i vilårene, hvor det fremgår at partene kan utsette oppgjøret i inntil ett år hvis det er sannsynlig at uførheten vil endre seg. Det var ikke tilfellet i denne saken. Punktet heter «erstatningsoppgjør» og skal etter foretakets oppfatning tolkes slik at foretaket har tidfestet dette i vilårene. Oppgjørstidspunktet er bestemt i forsikringsvilårene for erstatningsoppgjør, og dette er når forsikringstilfellet for tap i fremtidig erverv foreligger pluss ett år dersom noen av partene mener ervervsevnen kan endres, noe som ikke er tilfellet her. Forsikrede må slik saken er opplyst anses varig ufør fra høsten 2022.

Vilårene er ikke uklare i den grad at de må settes til side. Det er ikke grunnlag for å se helt bort fra foretakets vilårsfestede bestemmelse om erstatningsoppgjør.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om erstatning for påført og fremtidig inntektstap under fritidsulykkeforsikring etter sykkelulykke 8.5.19, og reiser spørsmål om hvilket skjæringstidspunkt/oppgjørstidspunkt som må legges til grunn.

Sekretariatet ga forsikrede medhold. Sekretariatet fremholdt at foretaket ikke hadde lagt til grunn korrekt oppgjørstidspunkt/skjæringstidspunkt for lidt og fremtidig ervervstap. Ved å ikke definere et sammenfallende oppgjørstidspunkt/skjæringstidspunkt for lidt og fremtidig ervervstap, hadde foretaket skapt en uklarhet i vilårene, som måtte gå ut over foretaket. Når foretaket i vilårene hadde definert at tapt inntekt dekkes frem til «oppgjørstidspunktet», og deretter henvist til skadeerstatningsloven § 3-1 uten ytterligere presisering, måtte Høyesteretts vurderinger av den samme bestemmelsen i HR-2024-2188-A få betydning, selv om avtalen ikke var en lovpålagt yrkesskadeforsikring. Ettersom partene ikke var enige om erstatningsoppgjøret, kunne derfor ikke foretaket ensidig bestemme skjæringstidspunktet mellom påført og fremtidig inntektstap ved å utbetale endelig oppgjør for inntektstap, eller ved å kun legge til grunn at vilårene for hva som utgjør et forsikringstilfelle for fremtidig inntektstap måtte være avgjørende.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder Hagland og Sandvik, bemerker:

Flertallet slutter seg til sekretariatets begrunnelse.

Mindretallet, Giertsen, bemerker:

Mindretallet har kommet til et annet resultat.

Etter mindretallets vurdering er foretakets fastsettelse av skjæringstidspunktet korrekt og i samsvar med forsikringsavtalen. Flertallets argumentasjon skaper en uheldig og uholdbar presedens for oppgjør av lignende forsikringssaker.

Det avgjørende for fastsettelsen av skjæringstidspunktet mellom lidt og fremtidig tap må være en tolkning av den konkrete forsikringsavtalen.

For erstatning for tap i fremtidig erverv definerer vilkårene forsikringstilfellet presist:

"Forsikringstilfellet inntreffer på det tidspunkt forsikrede er ervervsufør som følge av ulykkesskaden, og ervervsuførheten er fastsatt som varig."

For erstatning for tapt inntekt (lidt tap) heter det:

"Faktisk inntektstap dekkes frem til oppgjørstidspunktet, jf. Lov om skadeerstatning § 3-1."

De to erstatningsperiodene – påført (lidt) og fremtidig tap – må ses i sammenheng. Den påførte perioden slutter der den fremtidige perioden begynner; det kan ikke være overlapp eller et "tomrom" mellom dem. Når vilkårene så klart definerer startpunktet for fremtidstapet, definerer dette logisk sett også sluttpunktet for det påførte tapet.

Flertallet legger avgjørende vekt på dommen i HR-2024-2188-A, som gjaldt yrkesskadeforsikring. Den saken skiller seg imidlertid fra foreliggende sak på et vesentlig punkt: Vilårene her inneholder en selvstendig og avtalefestet definisjon av forsikringstilfellet for fremtidstapet, noe yrkesskadeforsikringsloven ikke har på samme måte. Når partene har avtalt en egen regulering, må denne gå foran den generelle bakgrunnsretten som dommen utleder.

Videre er det et poeng at Høyesteretts dom ble avsagt 29.11.24, lenge etter at oppgjøret i denne saken fant sted i 2023. De avklaringer som fulgte av dommen, kunne umulig vært kjent for partene da de skulle finne en løsning. Å påberope en uklarhet basert på en senere rettsavklaring fremstår derfor som en konstruksjon.

Flertallets rettsanvendelse åpner videre for en uheldig og uønsket usikkerhet rundt fastsettelsen av skjæringstidspunktet. Dette kan invitere til strategisk trenering fra begge parter side.

I denne saken ønsket forsikrede å utsette tidspunktet. En praksis hvor partene kan påvirke erstatningens størrelse ved å kverulere over mindre detaljer for å forskyve skjæringstidspunktet, er ikke beskyttelsesverdig. Konsekvensen av forskyvningen kan bli uforholdsmessig stor sammenlignet med det reelle tvistepunktet. Det samme gjelder dersom et foretak bevisst utsetter oppgjøret for å redusere den samlede utbetalingen. En klar, avtalefestet regel basert på når uførheten er objektivt konstatert, motvirker slik uheldig spekulasjon.

På sikt kan en utbredt oppfatning av at trenering lønner seg, føre til økte premier. Mange av disse forsikringene er frivillige, arbeidsgiverfinansierte goder. Dersom kostnadene øker betydelig, risikerer man at arbeidsgivere velger bort slike ordninger. Dette representerer en samfunnsøkonomisk ulempe, et moment som også ble vektlagt i Rt-2005-769.

Foretakets fastsettelse av skjæringstidspunktet er i tråd med en naturlig og fornuftig tolkning av forsikringsavtalens vilkår. Flertallets konklusjon skaper en unødvendig uklarhet som avtalen selv gir løsningen på, og inviterer til strategisk adferd som ikke er ønskelig.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).